

Impact van COVID-19 op de Vlaamse begroting

Bijlage 2 bij het onderzoek van de tweede aanpassing van de Vlaamse
begroting voor 2020 en de Vlaamse begroting voor 2021

INHOUD

1	Ontvangsten	3
2	Uitgaven	3
2.1	Inleiding	3
2.2	Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie	7
2.3	Beleidsdomein Onderwijs en Vorming	10
2.4	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	12
2.5	Cultuur, Jeugd, Sport en Media	17
2.6	Werk en Sociale Economie	18
2.7	Landbouw en Visserij	19
2.8	Mobiliteit en Openbare Werken	19
2.9	Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	20
2.10	Omgeving	22

1 Ontvangsten

De COVID-19-crisis heeft een impact op de ontvangsten via de dotaties uit de bijzondere financieringswet (BFW), die gekoppeld zijn aan de economische parameters, maar ook via de gewestelijke belastingen.

De negatieve impact van de COVID-19-crisis op de BFW-dotaties voor 2020 raamt het Rekenhof op basis van de groeiparameters van de Europese herfstprognoses op -1.826,3 miljoen euro (gespreid over de tweede aanpassing van de begroting 2020 en de voorlopige afrekening 2020).

Voor de BFW-dotaties 2021 en 2022 raamt het Rekenhof, bijkomend bij de impact die al in de begroting 2021 is verwerkt (-667,5 miljoen euro), nog een extra negatieve impact van -1.065,8 miljoen euro in 2021 en -740,1 miljoen euro in 2022.

Naar aanleiding van de COVID-19-crisis werd bij de eerste begrotingsaanpassing 2020 rekening gehouden met een daling van de gewestelijke belastingen van 716,5 miljoen euro. Intussen wordt die daling niet meer zo negatief ingeschat, aangezien de Vlaamse Regering de inkomsten uit de gewestbelastingen bij de tweede begrotingsaanpassing 443,1 miljoen euro hoger inschat. De COVID-19-impact op de gewestbelastingen 2020 kan dus geraamd worden op -273,5 miljoen euro. Voor 2021 is in het begrotingsontwerp geen rekening gehouden met een bijkomende COVID-19-impact.

2 Uitgaven

2.1 Inleiding

Bij de eerste begrotingsaanpassing werd in de begroting 2020 een algemene coronaprovisie ingeschreven van 2.500 miljoen euro, die via amendement verhoogd werd tot 2.750 miljoen euro. In de tweede begrotingsaanpassing wordt de provisie nog eens verhoogd met 250 miljoen euro tot een totaal bedrag van 3.000 miljoen euro. In de initiële begroting 2021 is een provisie ter beheersing van de COVID-19-crisis ten belope van 300 miljoen euro ingeschreven.

In vier herverdelingen (3 april, 26 juni, 10 juli en 18 september 2020) werd al 2.629,6 miljoen euro VAK (2.627,2 miljoen euro VEK) herverdeeld uit de coronaprovisie¹. Na goedkeuring van de aangepaste begroting 2020, zoals deze door de Vlaamse Regering voorgesteld wordt, zal dus nog 399,4 miljoen euro VAK en 401,8 miljoen euro VEK beschikbaar zijn voor COVID-19-gerelateerde uitgaven.

Niet alle COVID-19-gerelateerde uitgaven worden volledig aangerekend op de coronaprovisie: soms wordt de kostprijs van een maatregel (gedeeltelijk) aangerekend op het eigen budget van het beleidsdomein. In het beleidsdomein WVG bijvoorbeeld werden heel wat maatregelen genomen die de prestaties neutraliseren en er zo voor zorgen dat de voorzieningen kunnen overleven. Die maatregelen worden gefinancierd met de bestaande kredieten. Daarnaast zijn er COVID-maatregelen waarvoor extra kredieten nodig zijn. Die

¹ In feite was de herverdeling op 3 april 2020 een herverdeling vanuit de indexprovisie, aangezien de coronaprovisie pas ingeschreven werd bij goedkeuring van de eerste begrotingsaanpassing 2020.

worden gefinancierd met middelen uit de coronaprovisie. Opnames uit die provisie kunnen alleen als aangetoond wordt dat er effectief extra krediet nodig is.

Het samenspel van de onderbenutting enerzijds en de voortdurend nieuwe maatregelen anderzijds maakt het de administratie en het Rekenhof bijzonder moeilijk om de kredieten te beoordelen. Het kabinet wijst erop dat de administratie de onderbenutting en de kost van de COVID-maatregelen monitort, zowel binnen de kredieten als uit de coronaprovisie.

Daarnaast spelen in een aantal gevallen nog budgettaire effecten van de COVID-19-crisis die niet het gevolg zijn van de maatregelen van de Vlaamse overheid. Het Rekenhof ging na op welke manier de COVID-19-crisis een impact heeft op de Vlaamse begroting. Niet alle budgettaire effecten zijn al tot in detail bekend, het hierna volgende overzicht mag dan ook niet als alomvattend gezien worden. Het geeft een overzicht van de belangrijkste maatregelen genomen door de Vlaamse Regering (VR), tot en met de ministerraad van 13 november 2020.

Tabel 1: Overzicht van de belangrijkste COVID-19-maatregelen per beleidsdomein

Maatregel	Raming 2020 ²	Bedrag al herverdeeld uit provisie ³	Raming nog te herverdelen of uit eigen middelen	Raming 2021 ⁴
Economie, Wetenschap en Innovatie	2.288,1	1.602,0	686,1	8,8
Hinder- en sluitingspremie				
Compensatiepremie	1.552,0	1552,0	0,0	
Ondersteuningspremie				
Vlaams Beschermingsmechanisme	80,0	0,0	80,0	
Nieuw Vlaams Beschermingsmechanisme	200,0	0,0	200,0	
Vlaams beschermingsmechanisme Ter	400,0	0,0	400,0	
Terugvorderbaar voorschot events	50,0	50,0	0,0	
Waarborgen Gigarant, AIO	1.600,0			
Achtergestelde lening PMV, handelshuurlening	600,0			
Win-win lening en vriendenaandeel	6,1		6,	8,8
Onderwijs en Vorming	160,4	101,1	59,3	4,6
Departement OV	3,5	3,5	0,0	
Agodi	96,1	96,1	0,0	
Hoger onderwijs	40,0	1,5	38,5	
Beslissingen 13/11	20,8	0,0	20,8	4,6

² De raming is gebaseerd op de raming van de Vlaamse Regering, aangevuld met de raming van de administratie.

³ De precieze verdeling van de herverdelingen binnen één beleidsdomein is in sommige gevallen moeilijk te maken omdat de herverdelingsbesluiten niet altijd voldoende informatie bevatten. Over de beleidsdomeinen heen is het bedrag van de herverdeling steeds correct.

⁴ De raming is gebaseerd op de raming van de Vlaamse Regering, aangevuld met de raming van de administratie.

Maatregel	Raming 2020 ²	Bedrag al herverdeeld uit provisie ³	Raming nog te herverdelen of uit eigen middelen	Raming 2021 ⁴
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	508,6	337,8	170,8	118,5
Kinderopvang en buitenschoolse opvang	137,9	115,5	22,4	23,7
Uitzonderlijke gezinsbijslag	15,0	15,0	0,0	
Schakelzorgcentra	3,3	1,4	1,9	
Compensatie residentiële ouderenvoorzieningen	118,2	23,7	94,5	34,7
Extra uitgaven personen met een handicap	19,6	19,6	0,0	
Aankoop van materiaal en infrastructuur	94,8	75,2	19,6	
Actieplan vrije tijd – kwetsbare jongeren	1,3	1,0	0,3	
Contact tracing	85,7	53,6	32,1	53,5
Compensatie diensten gezinszorg	4,8	4,8	0,0	
Mobiele equipes	0,9	0,9	0,0	
Zorgraden	6,5	6,5	0,0	
Actieplan mentaal welzijn	18,2	18,2	0,0	6,6
Test- en triagecapaciteit	2,4	2,4	0,0	
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	86,8	83,8	3,0	
Noodfonds Cultuur	62,1	59,1	3,0	
Noodfonds Jeugd	4,0	4,0	0,0	
Noodfonds Media	10,0	10,0	0,0	
Noodfonds Sport	10,0	10,0	0,0	
Apparaat	0,7	0,7	0,0	
Werk en Sociale Economie	10,8	7,8	3,0	
Dienstencheques				
Aanmoedigingspremies	3,0	0,0	3,0	
VDAB	7,8	7,8	0,0	
Landbouw en Visserij	45,3	35,3	10,0	
Noodfonds sierteelt en aardappelsector	35,0	35,0	0,0	
VLIF-waarborgregeling ⁵				
Stilligvergoeding visserijsector	10,0	0,0	10,0	
Corona exitplan VLAM	0,3	0,3	0,0	

⁵ In de regelgeving en in de werkdocumenten is geen budget gekoppeld aan deze maatregel. De enige indicatie van een kostprijs betreft het maximale steunplafond: 20.000 euro (vóór aftrek van belastingen of andere heffingen).

Maatregel	Raming 2020 ²	Bedrag al herverdeeld uit provisie ³	Raming nog te herverdelen of uit eigen middelen	Raming 2021 ⁴
Mobiliteit en Openbare Werken	65,7	37,3	28,4	
Subsidie regionale luchthavens	1,4	1,3	0,1	
Subsidie autobus- en autocarsector	8,5	15,5	-7,0	
Subsidie deelmobiliteit	0,5	0,0	0,5	
Compensatie exploitatieverlies De Lijn	55,3	20,5	34,8	
Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie	242,6	230,4	12,2	
Aankopen medisch materiaal	32,6	32,6	0,0	
Informatievoorziening	5,6	5,6	0,0	
Compensatie kinderopvang	43,5	43,5	0,0	
Ondersteuning lokale verenigingen	87,3	87,3	0,0	
Digitale investeringen	14,9	14,9	0,0	
Subsidie lokaal contactonderzoek	11,6	0,0	11,6	
Consumptiebudget kwetsbare doelgroepen	15,0	15,0	0,0	
Toerisme	28,5	28,5	0,0	
Corona-exitplan FIT	3,6	3,0	0,6	
Omgeving	208,8	184,0	24,8	2,5
Compensatie water- en energiefactuur	184,0	184,0	0,0	
Bestrijding uithuiszettingen en herhuisvesting	10,2	0,0	10,2	2,5
Maatregelen huurmarkt	1,1	0,0	1,1	
Bijzondere sociale leningen	13,5	0,0	13,5	
Totaal	3.617,1	⁶ 2.619,5	997,6	134,4

Cursieve cijfers wegen niet op het vorderingensaldo. De totale uitgave per beleidsdomein slaat enkel op uitgaven die op het vorderingensaldo wegen.

Bron: Rekenhof

⁶ Het verschil met 2.629,6 miljoen euro (bedrag van de totale herverdelingen) betreft diverse kleine maatregelen die niet in het overzicht zijn opgenomen.

2.2 Beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie

Rechtstreekse ondersteuning van ondernemingen

De belangrijkste uitgavenpost voor de COVID-19 maatregelen zit bij het beleidsdomein EWI. Om de ondernemingen die door de genomen maatregelen moesten sluiten, zoveel mogelijk te ondersteunen, werden diverse steunmechanismen ontworpen. In de eerste COVID-19-golf ging het om de hinder- en sluitingspremie, de compensatiepremie en de ondersteuningspremie. Die premies kunnen nu niet meer worden aangevraagd.

De uitbetaling werd bemoeilijkt doordat er in de initiële begroting 2020 geen kredieten opgenomen waren voor de premies. In plaats van te werken via een begrotingsberaadslaging, zoals voorzien in de VCO, trad de Vlaamse Regering in anomalie via een kredietoverschrijding op het Hermesfonds. De Vlaamse Regering stelde het Rekenhof daarvan in kennis, waarna het Rekenhof het Vlaams Parlement inlichtte⁷. De Vlaamse Regering heeft op 3 april 2020 beslist om 300 miljoen euro van de indexprovisie te herverdelen naar het Hermesfonds. Vervolgens heeft de Vlaamse Regering op 26 juni 2020 beslist om 1.252 miljoen euro te herverdelen vanuit de algemene coronaprovisie.

De totale uitgaven op de drie premies bedragen 1.467 miljoen euro⁸ (stand van zaken 3 november), terwijl er in een totaalbudget van 1.552,2 miljoen euro voorzien was. Er blijft dus een saldo van 85 miljoen euro op begrotingsjaar 2020. Na onderzoek door de administratie werd al voor 21,9 miljoen euro terugbetalingen van ten onrechte uitgekeerde premies ontvangen (3.757 dossiers)⁹. Er waren op 3 november 2020 nog 3.187 dossiers hangende waarin een terugvordering gebeurde, maar nog geen terugbetaling. Het gaat om een bedrag van 29,4 miljoen euro.

Naar aanleiding van de tweede COVID-19-golf heeft de Vlaamse Regering een nieuw ondersteuningsmechanisme voor bedrijven opgezet: het *Vlaams beschermingsmechanisme*. Ondernemers die een omzetzak van minstens 60% boeken in de maanden augustus en september kunnen een premie krijgen van 7,5% van de omzet van dezelfde maanden in 2019 (met een maximum van 15.000 euro). De aanvraag was mogelijk vanaf 1 oktober 2020 en moest uiterlijk op 15 november 2020 ingediend worden. De laatste stand van zaken (evaluatie tot en met 3 november 2020) toont aan dat er 39 miljoen euro is uitbetaald. Er zijn nog geen terugbetalingen gebeurd.

Aangezien de pandemie blijft duren, werd de premie nieuw leven ingeblazen via het *nieuw Vlaams beschermingsmechanisme*. Dat is bedoeld voor ondernemers die door de maatregelen van het Overlegcomité van 6 en 16 oktober 2020 geconfronteerd worden met een omzetzak van minstens 60%. Het gaat vooral om horecazaken die opnieuw moesten sluiten. Voor de ondersteuning is in 200 miljoen euro voorzien, goed voor een ondersteuning gedurende zes weken (1 oktober tot 15 november 2020).

De federale regering en de regeringen van de deelstaten hebben op 30 oktober 2020 in het Overlegcomité beslist om over te gaan tot een verstrengde lockdown. Om rekening te

⁷ Brief van 29 april 2020 gericht aan de voorzitter van het Vlaams Parlement (N9-3.725.749-B3).

⁸ Deze uitgaven zullen gedeeltelijk gefinancierd worden door de Europese SURE-middelen (*Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency*). De Europese Commissie heeft van de ingediende voorstellen voor Vlaanderen 1.079,6 miljoen euro aanvaard. Het betreft de uitbetaalde premies aan zelfstandigen en bedrijven met één werknemer (effectieve uitbetalingen april-juni en raming voor augustus). België zal eind november 2 miljard euro SURE-middelen ontvangen, de exacte verdeling over de verschillende deelstaten moet nog afgesproken worden.

⁹ Dat bedrag komt terecht in de eigen ontvangsten van het Hermesfonds, die weer ingezet kunnen worden voor al dan niet COVID-19-gerelateerde uitgaven.

houden met die nieuwe omstandigheden, heeft de Vlaamse Regering op 13 november 2020 beslist om de lijst uit te breiden van verplicht gesloten sectoren die steun kunnen genieten. De initiële lijst handelde immers voornamelijk over restaurants en cafés die verplicht gesloten werden door de beslissing van het Overlegcomité op 6 en 26 oktober 2020. Ook wordt een minimum steunbedrag en bijkomend een maximum steunbedrag voor ondernemingen vanaf 50 werknemers ingevoerd. De Vlaamse Regering gaat ervan uit dat de oorspronkelijke budgettaire raming van 200 miljoen kan aangehouden worden.

Het Rekenhof meent dat de huidige budgettaire inschatting een raming naar best vermogen betreft, gebaseerd op historische gegevens van de coronahinderpremie, maar dat het aantal aanvragen voor ondernemingen met een omzetzaling van 60%, in de huidige economische context van een tweede lockdown, zeer moeilijk in te schatten blijft. Daardoor is het niet onwaarschijnlijk dat de huidige inschatting van 200 miljoen euro onderschat is. De aanvragen dienen ingediend te zijn ten laatste op 31 december 2020, waardoor de premies volledig ten laste komen van het uitvoeringsjaar 2020. Er is daarvoor nog geen herverdeling gebeurd uit de algemene coronaprovisie.

De Vlaamse Regering heeft ook op 13 november 2020 beslist om het *Vlaams beschermingsmechanisme TER* in te voeren. Dat is bedoeld voor ondernemingen die geconfronteerd worden met omzetzalingen van minstens 60% in de periode van 16 november tot 31 december 2020 of die binnen die periode verplicht gesloten worden.

Volgens de informatie die het Rekenhof heeft kunnen doornemen, blijkt dat - als er uitgegaan wordt van een sluiting van 16 november tot 13 december 2020 en er geen tussentijdse heropeningen of bijkomende sluitingen zijn - het geraamde budget 255 à 265 miljoen euro bedraagt, waarvan 215 miljoen euro voor de sluitingen en 40 à 50 miljoen euro voor de ondernemingen met minstens 60% omzetzaling. Als de verschillende sectoren nog tot 31 december moeten gesloten blijven, wordt het budget geraamd op 400 miljoen euro. De premie zal kunnen aangevraagd en uitbetaald worden zodra het informaticasysteem klaar is en uiteraard na afloop van de periode van 16 november 2020 tot 31 december 2020. De subsidieaanvraag zou ten laatste op 15 februari 2021 ingediend moeten worden.

Deze kredieten zijn niet opgenomen in de begroting 2020 en er zijn geen herverdelingen gebeurd uit de algemene coronaprovisie. De impact van de maatregel is, gelet op de timing, evenmin in de begroting 2021 opgenomen. Alsook is het, in de huidige context, onduidelijk tot wanneer de maatregel eventueel zou kunnen blijven doorlopen en welke budgettaire implicaties dat zou hebben op begroting 2021. In de begroting 2021 is er immers geen budget voorzien voor dergelijke premies.

Specifiek voor de organisatie van evenementen heeft de Vlaamse Regering beslist om op de begroting 2020 in 50 miljoen euro te voorzien voor een terugbetaalbaar voorschot voor nieuwe evenementen (die plaatsvinden tussen 1 januari en 1 oktober 2021). De verplichting tot terugbetaling vervalt als het evenement wegens COVID-19-overheidsmaatregelen geannuleerd wordt. De uitbetaling van de maatregel heeft een effect op de uitvoering van de begroting 2020. De eventuele verliezen zullen zich logischerwijze manifesteren in de begroting 2021. Het Rekenhof kon echter in de begroting 2021 geen verwachte terugbetalingen of verliezen terugvinden.

Waarborgen en leningen

In het kader van de tijdelijke versoepeling van de Europese staatssteunregels ingevolge de COVID-19-crisis, heeft Gigarant (waarborgen boven 1,5 miljoen euro) een aangepaste coronawaarborg in de markt gezet, die meer flexibiliteit biedt. De waarborgcapaciteit van Gigarant wordt daarvoor opgetrokken van de huidige 1,5 miljard euro naar 3 miljard euro.

Op 30 september 2020 waren er 12 dossiers goedgekeurd voor een totaalbedrag van 54,3 miljoen euro.

Daarnaast heeft de Vlaamse Regering de bestaande waarborgregeling bij PMV/z (waarborgen tot 1,5 miljoen euro) uitgebreid met de Waarborg COVID-19-crisis van 100 miljoen euro. Die maatregel wordt beheerd door PMV/z en wordt aangerekend op de begroting van het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Tot en met 5 november 2020 zijn er 15 nieuwe aanmeldingen voor een totaal waarborgbedrag van 2,9 miljoen euro. Het betreft meestal aanmeldingen voor de wedersamenstelling van bedrijfskapitaal.

Daarnaast kan PMV/z aan door de crisis getroffen bedrijven achtergestelde COVID-19-leningen toekennen via een bijkomend budget van 500 miljoen euro. Tot en met 31 oktober 2020 heeft PMV/z voor 64,6 miljoen euro aan achtergestelde leningen uitgekeerd.

Voor de bedrijven die door liquiditeitsproblemen moeilijkheden hebben om de handelshuur te betalen, werd het systeem van handelshuurlening in het leven geroepen. De Vlaamse Regering besliste om in 100 miljoen euro aan kredieten te voorzien bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen. De handelshuurlening is gebaseerd op een vrijwillige overeenkomst tussen huurder en verhuurder, waarbij de verhuurder een of twee maanden huur kwijtscheldt en de Vlaamse overheid via het Agentschap Innoveren & Ondernemen vervolgens maximaal twee maanden huur voorschiet door een lening aan de huurder. De uitbetaling gebeurt rechtstreeks aan de verhuurder. Bedrijven kunnen voorlopig tot en met 1 december 2020 de handelshuurlening aanvragen. De aanvraagperiode werd op 13 november 2020 verlengd tot 1 maart 2021. Er zijn nog voldoende kredieten ter beschikking om de verlenging te dekken.

De Vlaamse Regering voorziet in een kapitaalverhoging van 740 miljoen euro voor PMV. De middelen zijn zowel nodig voor de COVID-19-leningen (500 miljoen euro) als voor de oprichting voor het Welvaartsfonds (240 miljoen euro). Dat fonds zal beleggen in kapitaalparticipaties en achtergestelde leningen bij Vlaamse ondernemingen. PMV is ermee bezig de structuur van het fonds op te zetten, het is dus voorlopig nog niet operationeel. Wat de kapitaalverhogingen betreft, is er in de begroting 2020 enkel een engagement voor 500 miljoen euro ingeschreven, van de 240 miljoen euro voor het Welvaartsfonds is er - ook in de begroting 2021 - nog geen spoor.

Toekomstige impact van waarborgen en leningen

Het optrekken van de waarborgcapaciteit heeft volgens de begrotingsaanpassing geen te verwachten bijkomende impact op de uitwinningen. Het is logisch dat de eventuele impact in latere begrotingen tot uitdrukking zal komen en niet in de begroting van 2020. In het kader van de COVID-19-waarborg bij Gigarant wordt er in de initiële begroting 2021 van uitgegaan dat de inkomsten uit de waarborgpremie voldoende zullen zijn om de uitgaven in het kader van een eventuele uitwinning van de waarborg op te vangen. De uitgaven voor uitwinningen zijn gebudgetteerd op 7 miljoen euro. Dit blijft echter bijzonder onzeker in de huidige context en kan een significante onderschatting van de uitgaven betekenen.

Ook voor de waarborg COVID-19-crisis bij PMV/z wordt voor 2020 nog niet in uitwinningen voorzien, aangezien de federale regering met de banksector een akkoord sloot over uitstel van kapitaalsaflossingen tot het einde van 2020. Conform de ESR-regels werd in de begroting een provisie voor uitwinningen aangelegd. In de begroting 2020 werd bij het Vlaio 4,2 miljoen euro voorzien. In de begroting 2021 wordt uitgegaan van een nettoverlies van 24 miljoen euro.

De looptijd van de achtergestelde COVID-19-leningen bedraagt drie jaar, met kapitaalaflossingen die ten vroegste na twee jaar starten. De impact van een eventuele niet-

terugbetaling zal zich dan ook niet in begrotingsjaar 2021 manifesteren, maar in de daaropvolgende begrotingsjaren. Wat de handelshuurlening betreft, zijn er op 31 oktober 2020 circa 250 dossiers ingediend voor relatief beperkte bedragen (een totaalbedrag van 2,1 miljoen euro). Er wordt dan ook verwacht dat een aanzienlijk deel van het budget niet kan aangewend worden in 2020. De overdracht van dat krediet naar 2021 maakt het mogelijk de voorziene maatregel verder uit te voeren.

Als de volledige 100 miljoen euro aan handelshuurleningen wordt toegekend en kapitaal en rente volledig worden terugbetaald, bedragen de verwachte renteontvangsten 1,5 miljoen euro in 2021. Er zou ook 55,55 miljoen euro aan terugbetaling kapitaal ontvangen worden. Die bedragen zijn in de initiële begroting 2021 opgenomen als ontvangsten bij het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Volgens de toelichting zal dit bij de begrotingsaanpassing herhaald worden in functie van het effectief toegekend volume aan leningen en de vastgestelde wanbetalingen.

De nota aan de Vlaamse Regering bevat de volgende aannames wat betreft de verliezen/niet-terugbetalingen:

- Scenario 1: voor 15% van de leningen zal er geen terugbetaling gebeuren.
- Scenario 2: voor 5% van de leningen zal gemiddeld de helft van de lening terugbetaald worden.

Toegepast op 100 miljoen euro verstrekte kredieten, met de helft van het verlies in het eerste jaar, en gerekend met een verliespercentage van 17,5%, geeft dat een eventueel verlies van 8,8 miljoen euro in 2021 en in 2022. In de initiële begroting 2021 is echter geen verlies ingeschreven en wordt dus verondersteld dat de leningen volledig terugbetaald zullen worden en er geen verlies aangerekend zal moeten worden.

Win-winlening en vriendenaandeel

Met de publicatie van het decreet van 2 oktober 2020 wordt de COVID-19-winwinlening ingevoerd, met soepelere voorwaarden ten opzichte van de oorspronkelijke winwinlening. De versoepeling geldt enkel voor contracten afgesloten na 6 oktober 2020. Het Rekenhof stelde vast dat de wijzigingen, met name de verhoging van de maximumbedragen en de verhoging van het eenmalige belastingkrediet, geen impact zullen hebben op de begroting 2020. De begroting 2021 en de meerjarenbegroting zullen er echter wel door beïnvloed worden. Volgens de administratie is de te verwachten impact voor de win-winlening opgenomen via de afrekeningen van de fiscale uitgaven.

2.3 Beleidsdomein Onderwijs en Vorming

Remediëringstrajecten

Bij de eerste begrotingsaanpassing 2020 werd bepaald dat scholen of andere initiatiefnemers die in juli en augustus een zomerschool organiseerden, daarvoor van de Vlaamse Regering een vergoeding van 25,00 euro per dag per leerling kregen. Voor de deelnemers waren de zomerscholen op die manier gratis. Voor de zomerscholen werd in een budget van 11,81 miljoen euro voorzien. Er vonden twee oproepen plaats en met twee besluiten van de Vlaamse Regering werden projectsubsidies ten belope van maximaal 1,59 miljoen euro (eerste oproep) en 0,37 miljoen euro (tweede oproep) goedgekeurd voor de zomerscholen 2020. Daarnaast werd nog een subsidie toegekend van maximaal 0,6 miljoen euro aan vzw Universiteit van Vlaanderen voor de organisatie van *Zomerschool Vlaanderen* van 1 juli 2020 tot en met 30 september 2020.

Tot slot werd een nieuwe oproep gelanceerd voor aanvullende remediëringstrajecten in het secundair onderwijs (herfst- en winterscholen), voor de periode van 19 oktober 2020 tot en met 19 februari 2021. Voor die oproep werd in een budget van 9 miljoen euro voorzien. Er werd al 0,3 miljoen euro toegekend.

Werkingsmiddelen

Naar *AGODI* werd in totaal 96,1 miljoen euro herverdeeld in het kader van COVID-19, waarvan 87,6 miljoen euro voor de werkingmiddelen leerplichtonderwijs. Dat bedrag werd toegevoegd aan de werkingmiddelen voor de volgende maatregelen:

- 34,4 miljoen euro extra ICT middelen¹⁰;
- 24,5 miljoen euro voor hygiëne en veiligheidsmaatregelen voor het schooljaar 2019-2020¹¹;
- 16,7 miljoen euro voor hygiëne en veiligheidsmaatregelen van 1 september tot 31 december 2020;
- 8,5 miljoen euro als vergoeding voor gemiste inkomsten en voor uitzonderlijke kosten geannuleerde uitstappen¹².

Daarnaast werd nog 4,3 miljoen euro uitgetrokken voor extra ICT-coördinatie middelen, 1,9 miljoen euro voor extra busbegeleiders, 1,4 miljoen euro voor de werking en contactopsporing van de CLB's en 0,8 miljoen euro voor de aankoop van mondkapen en handgels.

Het departement Onderwijs voorzag verder nog in 1 miljoen euro als subsidie aan *digital for youth* om laptops ter beschikking te stellen van kansarme gezinnen en in 0,2 miljoen euro als subsidie aan Smartschool.

Wat het hoger onderwijs betreft, werd in eerste instantie 1,5 miljoen euro ter ondersteuning van studenten met ernstige financiële problemen ter beschikking gesteld (in de vorm van sociale toelagen). Dat bedrag werd bij besluit van de Vlaamse Regering van 30 oktober verhoogd met 8,2 miljoen euro. Daarbovenop werd met hetzelfde besluit 29 miljoen euro aan bijkomende werkingmiddelen toegekend aan de universiteiten en hogescholen. Het Instituut voor Tropische Geneeskunde ontving 0,4 miljoen euro aan bijkomende werkingmiddelen.

Beslissingen 13 november 2020

Op de ministerraad van 13 november 2020 werd beslist nog 8,8 miljoen euro ter beschikking te stellen voor de aankoop van 15.000 laptops ten behoeve van kwetsbare leerlingen. Gelet op de recente wijzigingen in de teststrategie, worden steeds meer scholen geconfronteerd met afwezige personeelsleden. Om hen te ondersteunen in de nodige vervangingen, wordt een budget van 3 miljoen euro uitgetrokken voor de periode tot eind 2020. Voor de periode januari-maart 2021 zou er 4,6 miljoen euro nodig zijn. Dat laatste budget zal uit de provisie

¹⁰ Herverdelingsbesluit van de Vlaamse Regering van 26 juni 2020 COVID-19.

¹¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 05 juni 2020 tot toekenning van extra werkingbudget voor de scholen van het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs omwille van de genomen maatregelen en hieraan verbonden extra onkosten gemaakt door de scholen tegen verspreiding van COVID19.

¹² Besluit van de Vlaamse Regering van 12 juni 2020 tot toekenning van extra werkingbudget voor de scholen van het gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs en van het deeltijds beroepssecundair onderwijs, ter compensatie van geannuleerde schooluitstappen en -reizen en gedeelde inkomsten en aan de studentenvoorzieningen van de hogeronderwijsinstellingen ingevolge COVID-19.

2021 herverdeeld worden. Daarbovenop werd bijkomende ondersteuning voorzien voor verschillende onderwijsvormen:

- 2,2 miljoen euro voor het deeltijds kunstonderwijs,
- 1,2 miljoen euro voor het volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie,
- 2,6 miljoen euro voor de centra voor leerlingenbegeleiding.

De voornoemde cijfers houden nog geen rekening met andere aankondigingen van de minister van Onderwijs (10 miljoen euro voor 15.000 nieuwe laptops, 10 miljoen euro voor extra personeel voor CLB's en 3,3 miljoen euro voor extra hygiëne- en veiligheidsmaatregelen in het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie) omdat daarvoor nog geen besluiten getroffen werden.

Wat de initiële begroting 2021 betreft, werden nog geen COVID-19-middelen ingeschreven. Er werden ook nog geen specifieke maatregelen aangekondigd.

2.4 Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Compenserende maatregelen kinderopvang en buitenschoolse opvang

De Vlaamse Regering werkte een compensatieregeling uit voor de kinderopvang en buitenschoolse opvang. Door de verspreiding van het COVID-19-virus kunnen of mogen heel wat kinderen immers niet naar de opvang. Om te vermijden dat ouders moeten betalen voor die afwezige dagen, voorziet de Vlaamse Regering in een regeling die ingrijpt in het betaalsysteem. De daling van het aantal kinderen in de kinderopvang heeft ook een financiële impact voor de organisatoren van kinderopvang.

In principe zou de compensatieregeling per 1 oktober 2020 stopgezet zijn, maar aangezien organisatoren van kinderopvang op dat ogenblik opnieuw geconfronteerd konden worden met een gedeeltelijke of volledige sluiting, werd een nieuw besluit van de Vlaamse Regering opgemaakt om in een compensatieregeling te voorzien vanaf 1 oktober tot 31 december 2020. De tweede lockdown zorgde ervoor dat de beperkte compensatieregeling die vanaf 1 oktober 2020 van toepassing was, niet meer houdbaar was voor de voorzieningen. Een nieuw besluit werd opgemaakt en gaat in vanaf 2 november 2020. Een algemene subsidieregeling is van toepassing voor de maanden november 2020 tot en met februari 2021, en een selectieve subsidie voor de maand maart 2021. De algemene subsidie is er in periodes met veel besmettingen en strikte economische en sociale beperkingen, de selectieve subsidie is voor periodes waarin de epidemie redelijk onder controle is. De minister bepaalt op basis van de situatie welk systeem wanneer zal gelden.

Daarbovenop kunnen gezinnen met een laag inkomen die hun inkomen voor de maanden oktober, november of december met 10% zien dalen, een vermindering van 25% op het inkomensysteem ontvangen (met een minimumtarief van 5,32 euro) gedurende zes maanden.

Het Agentschap Opgroeien Regie schat het benodigde budget voor de compensatieregeling (16 maart tot 31 december 2020) op 137,9 miljoen euro. Het nieuwe compensatiesysteem heeft ook een impact op 2021: voor de periode januari tot en met maart 2021 wordt de budgettaire impact geraamd op 21,4 miljoen euro. De kostprijs voor de tegemoetkoming aan de gezinnen wordt geschat op 2,26 miljoen euro. De budgettaire impact van de compensatie zal voornamelijk in 2021 te zien zijn, aangezien aanvragen ingediend kunnen worden vanaf 1 november 2020 en de vermindering de maand na de aanvraag ingaat.

Er werd 115,5 miljoen euro herverdeeld uit de coronaprovisie. De eerste uitbetalingen zijn gestart op 6 april 2020 en bedroegen op 23 oktober 2020 72 miljoen euro. Een bijkomende herverdeling zal nodig zijn voor de periode oktober tot en met december.

Uitzonderlijke gezinsbijslag

Elke kind waarvan het inkomen van de ouders met 10% daalt als gevolg van de COVID-19-crisis en zo onder de grens van 2.213,30 euro komt, krijgt een extra gezinsbijslag van 120 euro dat in drie schijven (achtereenvolgende maanden) wordt uitbetaald. De aanvraagperiode liep van 15 juni 2020 tot 31 oktober 2020. Het decreet heeft uitwerking tot 31 december 2020. Er werd geraamd dat 125.000 kinderen in aanmerking komen voor de extra gezinsbijslag, zodat het geraamde budget op 15 miljoen euro komt. Dat bedrag werd al toegekend via herverdeling uit de coronaprovisie. Uit de betaalgegevens op 20 oktober 2020 bleek dat nog maar 1,4 miljoen euro werd toegekend. Aan 14.585 kinderen werd de COVID-19-toeslag toegekend ($14.585 * 120 \text{ euro} = 1,75 \text{ miljoen euro}$). Uit gegevens van het monitoringcomité groeipakket in oktober is er een verwachte onderbenutting van de maatregel van 12 miljoen euro.

De minister kondigde intussen aan dat kwetsbare gezinnen een bijkomende premie van 33,67 euro per kind zullen ontvangen. 356.385 kinderen zullen daar recht op hebben, wat de kostprijs van de maatregel op 12 miljoen euro brengt. De toekenning zal automatisch gebeuren via het groeipakket.

Schakelzorgcentra

Om de continuïteit van de zorg te kunnen waarborgen tijdens de COVID-19-crisis, moest een bijkomende, tijdelijke structuur opgezet worden. Die schakelzorgcentra situeren zich op het vlak van zorgverlening tussen de ziekenhuizen en de thuisomgeving. De bedoeling is om waar nodig de ziekenhuiscapaciteit te ontlasten, extra ondersteuning te bieden aan residentiële voorzieningen die in een preciaire situatie zitten en voor afstemming te zorgen tussen de zorgvragen van de residentiële voorzieningen en het beschikbare regionale zorgaanbod.

Elk schakelzorgcentrum dat werd erkend als beddenhuis heeft recht op maximaal 136.500 euro voor infrastructuur, opstart en coördinatie. Per erkende maand krijgen ze 36.500 euro extra voor de uitbating en extra coördinatie. Een schakelzorgcentrum dat werd opgestart en niet werd erkend als beddenhuis, krijgt maximaal 91.500 euro voor infrastructuur, opstart en coördinatie. Er kunnen in Vlaanderen niet meer dan 30 centra worden geopend.

Er werden 29 schakelzorgcentra erkend, waarvan er 6 een bijkomende erkenning als beddenhuis kregen (4 centra voor 2 maanden en 2 centra voor 1 maand). Dat was goed voor een totaalbedrag van 3,3 miljoen euro. De uitvoeringscijfers tot 4 november 2020 geven een uitgave van 1,7 miljoen euro aan.

Compensatie residentiële ouderenvoorzieningen

De woonzorgcentra, centra voor kortverblijf en dagverzorgingscentra worden gecompenseerd voor de gemiste gebruikersbijdragen, de bijkomende vervoerskosten en de inzet van extra personeel. Daarnaast werd in een compensatie voorzien voor een coördinerend arts. Die arts heeft een cruciale rol bij de beheersing van het COVID-19-virus in de woonzorgcentra. De BBT meldt dat die tijdelijke maatregel structureel zal worden vanaf 2021.

De meerkost voor de periode 13 maart tot 31 december 2020 bedraagt naar schatting 75,7 tot 113,3 miljoen euro. De herverdelingen bedragen tot op heden 23,7 miljoen euro. Er is intussen

een nieuw besluit in de maak dat de compensatie van de dagprijs verhoogt tot 80% van de gemiddelde dagprijs (was sinds 1 oktober 2020 verlaagd naar 40%) en de maatregel verlengt tot 31 maart 2021. Er zijn nog geen officiële ramingen over de kostprijs van het nieuwe besluit, maar het zou gaan om 42,5 miljoen euro voor de periode tot eind 2020 en 34,7 miljoen euro voor de periode van 1 januari tot 31 maart 2021. Die bedragen zijn nog niet in de budgetten voor 2020 of 2021 opgenomen.

Op basis van de uitvoeringscijfers op 4 november 2020 bedragen de uitgaven bij de Vlaamse Sociale Bescherming 79,3 miljoen euro. Die uitgaven omvatten zowel de compensatie basistegemoetkoming als de dagprijscompensatie. De compensatie basistegemoetkoming (97,4 miljoen euro) moet binnen het beschikbare budget worden opgenomen, terwijl de dagprijscompensatie opgevangen wordt door een herverdeling uit de coronaprovisie. Er is geen uitsplitsing van de uitgave over beide onderdelen beschikbaar.

Compensatie extra uitgaven besteding voor personen met een handicap

Personen die beschikken over een persoonsvolgend budget (PVB) of over een persoonlijk assistentiebudget (PAB), kunnen aanspraak maken op een overschrijding van hun budget voor het jaar 2020 met maximaal 25,5% als zij tijdens de COVID-19-periode overeenkomsten sluiten om de zorg en ondersteuning thuis te organiseren en hun beschikbare PVB ontoereikend is om de kosten van die overeenkomsten te vergoeden. Het extra budget is enkel bedoeld voor zorggebonden kosten. De compensatie werd geraamd op 31,2 miljoen euro (periode 14 maart tot 31 december 2020). Zorgaanbieders krijgen ook een compensatie voor de meerderjarigen die in de periode 15 april tot en met 30 april 2020 thuis verbleven in plaats van residentieel. Zij ontvangen een forfait van 1.500 euro per persoon. Er werd gerekend op 1.791 gebruikers van dat forfait, of een bijkomende uitgave van 2,7 miljoen euro.

Op 15 oktober waren de extra kosten opgelopen tot slechts 3,5 miljoen euro. Hoewel er tot 31 maart 2021 kosten kunnen worden ingediend, gaat het VAPH er van uit dat de kosten ruim onder de oorspronkelijke raming zullen blijven en dat de herverdeling van 19,6 miljoen euro vanuit de coronaprovisie zal volstaan.

Compensatie voor de aankoop van materiaal en infrastructuur

De residentiële voorzieningen, de algemene, universitaire en psychiatrische ziekenhuizen, de VAPH-voorzieningen en de CAW's ontvangen een compensatie voor de investeringen in infrastructuur en beschermingsmateriaal (residentiële voorzieningen). Zij ontvangen een forfaitaire subsidie en kunnen een bijkomende subsidie ontvangen na de indiening van verantwoordingsstukken. De forfaitaire subsidie loopt op tot maximaal 35,8 miljoen euro, terwijl de totale uitgave (forfait en bijkomende subsidie samen) niet hoger kan zijn dan 94,8 miljoen euro. Er werd al voor 75,2 miljoen euro herverdeeld. Er zal nog een laatste herverdeling uit de coronaprovisie moeten volgen voor de uitbetaling van het saldo.

Het VIPA betaalde in juli 2020 35,4 miljoen euro aan forfaitaire compensaties. De voorzieningen kunnen van 26 oktober tot en met 31 december 2020 verantwoordingsstukken indienen om een bijkomende compensatie te ontvangen. Navraag bij het VIPA leert dat de voorzieningen tegen 16 november 2020 de totale kost meedelen aan VIPA, zodat het benodigde saldo uit de coronaprovisie kan worden bepaald.

Actieplan vrije tijd – kwetsbare jongeren

Het actieplan vrije tijd – kwetsbare jongeren omvat de volgende initiatieven:

- 1 miljoen euro via de Huizen van het Kind voor knutsel-, sport- en spelmateriaal voor kwetsbare kinderen en jongeren;

- 0,2 miljoen euro voor heropstart en versterking van externe ondersteuning aan kinderen en jongeren in jeugdhulpvoorzieningen;
- 0,3 miljoen euro voor gespecialiseerde hulp- en dienstverlening voor tijdelijke ondersteuning bij specifieke probleemsituaties in de vrijetijdscontext;
- 0,2 miljoen euro voor financiële impuls aan het Kenniscentrum Mediawijsheid om de e-inclusie van kwetsbare kinderen en jongeren te verhogen;
- 0,8 miljoen euro om het jeugdwelzijnswerk te versterken;
- 2,1 miljoen euro voor de projectoproep *connecteren van kwetsbare kinderen en jongeren met de buurt en de buitenwereld*.

Het totale budget voor dit actieplan werd vastgelegd op 4,5 miljoen euro, waarvan 3,3 miljoen euro op de begroting van het beleidsdomein CJSM.

Contact tracing

Voor het systeem van contact tracing was oorspronkelijk in een maximaal budget van 124,4 miljoen euro voorzien voor de periode van 4 mei tot 30 november 2020. Hoewel gerekend werd op een fors lagere kostprijs in functie van de gunstige evolutie van de pandemie in het begin van de zomer, moesten de ramingen uiteindelijk in de hoogte bijgesteld worden:

- Luik 1: 122,7 miljoen euro als maximaal afgesproken budget voor de periode 4 mei tot en met 30 november;
- Luik 2: 1,5 miljoen euro bijkomende kosten die werden opgenomen in een bijakte van het contract;
- Webgebaseerd platform en ondersteuning: 1,8 miljoen euro te betalen aan Smals;
- Plan van aanpak op het vlak van communicatie, databeheer, ICT en ondersteuning (5,7 miljoen euro);
- Verlenging van contact tracing; 64,2 miljoen euro voor de periode 1 december 2020 tot 31 mei 2021.

De totale kost voor de contact tracing (tot en met 31 mei 2021) zou dus op 195,9 miljoen euro kunnen uitkomen. Er werd tot nu 53,6 miljoen euro toegekend uit de coronaprovisie. Het gefactureerde bedrag voor de periode mei tot en met augustus (18,8 miljoen euro) ligt echter fors lager dan oorspronkelijk bepaald, waardoor het aannemelijk is dat de uiteindelijke kostprijs lager zal uitvallen (in de veronderstelling dat contact tracing vanaf 31 mei 2021 niet meer nodig zal zijn). Voorlopig wordt de kost voor 2020 en 2021 geraamd op respectievelijk 85,7 miljoen euro en 53,5 miljoen euro.

Compensatie voor de diensten gezinszorg

De diensten voor gezinszorg lijden op twee manieren onder de coronacrisis: enerzijds krijgen ze minder aanvragen van gebruikers, waardoor de inkomsten uit gebruikersbijdragen dalen, en anderzijds werd hun personeel ingezet in andere sectoren, zoals de woonzorgcentra, waardoor de subsidies dalen. Het verlies aan inkomsten uit gebruikersbijdragen wordt geraamd op 8,1 miljoen euro, waarvan 4,8 miljoen euro mag aangerekend worden op de coronaprovisie. De resterende 3,3 miljoen euro moet opgevangen worden binnen de beschikbare kredieten voor gezinszorg. Voor de periode september tot december 2020 zullen de diensten voor gezinszorg waarschijnlijk ook gebruikersbijdragen mislopen, maar daarvoor werd nog geen berekening opgemaakt.

De 4,8 miljoen euro die vanuit de coronaprovisie voorzien werd voor de compensatie van de gebruikersbijdragen, zal trouwens grotendeels (3 miljoen euro) gaan naar de vergoeding van beschermingsmateriaal dat de diensten aangekocht hebben in de periode van 13 maart tot 30

juni 2020 (besluit van de Vlaamse Regering nog niet genomen). Het tekort op de gebruikersbijdragen dat daardoor ontstaat, wordt opgevangen door het budget voor de uitbreiding van de uren gezinszorg in 2020 (6 miljoen euro). Aangezien het budget al wel verdeeld werd, maar de extra uren pas op 1 januari 2021 toegevoegd worden aan het urencontingent, zijn die middelen beschikbaar.

Tijdelijke personeelsuitbreiding mobiele equipes

Bij het Agentschap Zorg en Gezondheid worden via een tijdelijke personeelsuitbreiding mobiele equipes opgericht, die in het veld aan lokale actoren begeleiding zullen bieden ter preventie en voorkoming van uitbreiding van (nieuwe) kleine clusters van infectieziekten. De mobiele teams werken onder leiding en supervisie van het bestaande team infectieziektebestrijding van het Agentschap Zorg en Gezondheid. Er werd voorzien in de aanwerving van 52 VTE op basis van een tijdelijk contract van 1 jaar.

Het totale budget voor deze maatregel wordt geraamd op 3,5 miljoen euro. Gelet op de gefaseerde uitrol wordt voor het begrotingsjaar 2020 uitgegaan van een benodigd krediet van 1,3 miljoen euro. Het resterende budget is nog niet opgenomen in de begroting 2021.

Zorgraden

Het besluit van de Vlaamse Regering van 26 juni 2020 heeft aan de zorgraden een subsidie van 0,9 miljoen euro toegekend. De bedoeling was hen tijdelijk (1 jaar vanaf 1 juli 2020) te versterken met extra profielen: per regionale zorgzone wordt een aanspreekpunt of coördinator aangesteld. Die aanspreekpunten of coördinatoren vormen de draaischijf tussen de zorgraden van de eerstelijnszones, de actoren op het terrein, de lokale noodambtenaren, de provinciegouverneurs en de burgemeesters. De zorgraden moeten ondersteuning bieden aan de mobiele teams, organiseren de solidaire afstemming tussen vraag en aanbod, verlenen advies en sensibiliseren de populatie en de zorgaanbieders.

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 10 september 2020 werd in een bijkomende subsidie van 93.280 euro per zorgraad voorzien. Daarmee moeten de zorgraden een pool huisbezoekers samenstellen en van de nodige medische expertise voorzien om de lokale contactopsporing te versterken. Vlaanderen telt 60 zorgraden, wat het benodigde budget voor de subsidie op 5,6 miljoen euro brengt.

Actieplan mentaal welzijn

Het actieplan mentaal welzijn – zorgen voor morgen moet oplossingen bieden voor de psychosociale gevolgen van de COVID-19-maatregelen op korte en middellange termijn. Er werd een budget voorzien van 24,6 miljoen euro, waarvan 18,2 miljoen euro aangerekend wordt op de coronaprovisie en 6,4 miljoen euro op het reeds geplande beleid. Een deel van die middelen (5 miljoen euro) was al voorzien in de meerjarenraming voor uitbreidingsbeleid. 10 miljoen euro aan uitgaven in het kader van dit actieplan zou eenmalig zijn, maar kan recurrent worden in functie van het relanceplan. In de begroting 2021 is 6,6 miljoen euro opgenomen voor nieuw beleid onder dit plan.

Het plan wordt als volgt ingevuld:

- 0,5 miljoen euro extra investering in online informatieplatformen en telefonische en online hulplijnen;
- 3,3 miljoen euro om het eerstelijnsaanbod aan psychosociale en gezinsondersteunende hulpverlening te versterken;
- 3,3 miljoen euro om de geestelijke gezondheidszorg te versterken (o.a. de centra voor geestelijke gezondheidszorg);

- 1,1 miljoen euro om de crisismeldpunten -18 te versterken;
- 9 miljoen euro (op kruissnelheid) voor de verdere uitrol van *1 gezin 1 plan*;
- 3,2 miljoen euro om het personeelskader in de residentiële jeugdhulp te versterken;
- 0,3 miljoen euro voor *Fit in je hoofd 2.0* (Vlaams Instituut Gezond Leven);
- 0,5 miljoen euro om de ketenaanpak familiaal geweld te versterken;
- 0,2 miljoen euro voor het uitrollen van de kindreflex bij CAW's en ziekenhuizen.

Subsidie aan huisartsenkringen om de test- en triagecapaciteit te garanderen

Voor de periode 1 oktober 2020 tot 31 maart 2021 ontvangen de huisartsenkringen een budget van 0,369 euro per inwoner om voldoende testcapaciteit te garanderen. Dat komt neer op een totaal geraamd bedrag van 2,4 miljoen euro.

2.5 Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Voor het beleidsdomein CJSM werd een apart noodfonds van 65 miljoen euro aangelegd: een provisie waaruit geput werd om de spelers in deze sectoren te ondersteunen.

Bovenop de onderstaande maatregelen werd binnen dit beleidsdomein nog in 0,7 miljoen euro voorzien voor toegenomen werkingskosten (onder andere compensatie voor de buitendiensten en apparaatkredieten CJM). Die werden volledig gecompenseerd uit de coronaprovisie. Voor 2021 werden er binnen dit beleidsdomein nog geen maatregelen genomen. In de initiële begroting staan ook nog geen kredieten ingeschreven.

Cultuur

Voor de ondersteuning van structureel gesubsidieerde organisaties, de compensatiepremie en de culturele activiteitenpremie werd 52,3 miljoen euro uitgetrokken. De ondersteuning van structureel gesubsidieerde organisaties heeft tot doel een deel van het onevenwicht tussen kosten en inkomsten, veroorzaakt door het verbod op publieke activiteiten, te compenseren. Een tweede beleidsdoelstelling is de ondersteuning van de kwetsbare kernschakels in het Vlaamse culturele ecosysteem die niet kunnen genieten van de verschillende federale en/of regionale compensatiemaatregelen, maar toch schade hebben geleden door de COVID-19-crisis. Voor hen wordt in een forfaitaire premie van maximaal 1.500 euro voorzien.

De culturele activiteitenpremie heeft als doel de cultuursector een boost te geven door de lancering van een premie voor de organisatie of uitvoering van een culturele activiteit, of voor de terbeschikkingstelling van infrastructuur voor een culturele activiteit. De culturele activiteit moet altijd publiek zijn en wordt breed gedefinieerd: activiteiten gericht op presentatie, (talent)ontwikkeling, vormingsactiviteiten of (participatie)projecten. De premie bedraagt maximum 20.000 euro.

Daarnaast zijn er nog specifieke subsidies voor Literatuur Vlaanderen (1,3 miljoen euro), het Cultuurloket (0,5 miljoen euro), Hefboom (3 miljoen euro) en het Vlaams Audiovisueel Fonds (5 miljoen euro).

Jeugd

De middelen uit het specifieke noodfonds voor het jeugdbeleid gaan in hoofdzaak naar de jeugdhoeuvels (2,1 miljoen euro) en het landelijk jeugdwerk (1,8 miljoen euro).

Media

Uit het noodfonds werden subsidies toegekend aan de regionale omroepen (3,8 miljoen euro), de lokale radio's en geschreven pers (0,5 miljoen euro), de VRT (3,8 miljoen euro) en het Vlaams Audiovisueel Fonds (1,9 miljoen euro).

De VRT raamt, ondanks de bijkomende subsidie, het COVID-19-gerelateerde verlies op 2,3 miljoen euro.

Sport

De gesubsidieerde sportevenementen die voorzien waren vanaf 9 maart 2020, krijgen extra steun. Het doel is de geleden schade gedeeltelijk te compenseren of te helpen bij de heropstart. Elke organisator van een dergelijk gesubsidieerd evenement kan kosten of COVID-19-gerelateerde extra uitgaven aantonen die gesubsidieerd kunnen worden tot een maximaal bedrag. De subsidieerbare kosten worden uitgebreid met COVID-19-gerelateerde uitgaven, specifiek gelinkt aan de organisatie van dat gesubsidieerde sportevenement. Ook voor verplaatste en geannuleerde sportevenementen geldt de subsidie, om de betrokken organisatoren aan te moedigen om na 2020 toch door te gaan met de organisatie van sportevenementen. Daarnaast ontvangen 13 structurele beleidspartners extra steun. Het totale budget voor deze maatregelen wordt op 10 miljoen euro geraamd.

2.6 Werk en Sociale Economie

Voor het departement WSE zijn veruit de belangrijkste extra uitgaven, echter zonder budgettaire impact, voor rekening van de dienstencheques. In de drie besluiten van de Vlaamse Regering zijn de geraamde uitgaven daarvoor in totaal begroot op 66 miljoen euro, nl. 65,2 miljoen euro voor de extra subsidies aan de erkende dienstencheque-ondernemingen voor de uitgevoerde prestaties in de periode 16 maart t.e.m. 30 juni 2020, en 0,8 miljoen euro voor de minderontvangsten door de verlenging van de vervaltermijn van de cheques voor de maanden maart tot juni 2020. Door de vermindering van de uitgevoerde prestaties en dus van de toe te kennen subsidies, zal de tijdelijke verhoging van de tegemoetkoming en de tijdelijke wijziging van de geldigheidsduur gerealiseerd kunnen worden binnen het oorspronkelijk voor 2020 voorziene budget. De minderuitgaven worden in totaal geraamd op 199,5 miljoen euro.

Daarnaast werd de aanmoedigingspremie voor bedrijven in moeilijkheden uitgebreid naar bedrijven die te maken hebben met een dalende omzet, productie of bestellingen door de COVID-19-maatregelen, zodat door de invoering van arbeidsduurverminderingen ontslagen kunnen worden vermeden. De maatregel werd verlengd en is nu geldig tot 31 december 2020. Het is zeer moeilijk om in te schatten wat de maatregel zal kosten, maar een extra uitgave van 3 miljoen euro lijkt realistisch.

De werkingstoelage van de VDAB is verhoogd met 7,8 miljoen euro. Die verhoging is bestemd voor de vernieuwing en verbetering van het digitaal platform voor online-opleidingen (4 miljoen euro), wijk-werken (1,3 miljoen euro) en IBO (individuele beroepsopleiding), goed voor 2,5 miljoen euro. Hoewel er een sterke toename van het aantal werkzoekenden te verwachten valt, zijn er in de begroting van de VDAB voorlopig geen bijkomende middelen opgenomen.

2.7 Landbouw en Visserij

Om de getroffen land- en tuinbouwsector te ondersteunen, heeft de Vlaamse overheid de volgende specifieke maatregelen getroffen:

- 10 miljoen euro voor de oprichting van een Vlaams noodfonds sierteelt- en aardappelsector: dit noodfonds is goed voor 35 miljoen euro en is bedoeld om professionele siertelers die een substantiële omzetsdaling ondervinden (25 miljoen euro) of aardappeltelers met een onverkoopbare stock bewaaraardappelen te ondersteunen.
- VLIF-waarborgregeling: land- en tuinbouwbedrijven die kampen met financiële problemen kunnen voor een krediet voor werkmiddelen en herfinanciering rekenen op een tijdelijke waarborg. Daarnaast wordt nog voorzien in een generieke waarborgregeling.
- Stilligvergoeding visserij: omdat de horeca en de markten tijdens de eerste lockdown gesloten waren en de export voor een groot stuk weggevallen is, is de vraag naar vis en de prijs ervan fors gedaald. Vissers die hun activiteiten tijdelijk stopzetten, konden rekenen op een vergoeding. Die vergoeding geldt nog tot 31 december 2020. De totale kostprijs werd geraamd op 1 miljoen euro, waarvan drie vierde op rekening van de EU komt?
- Corona-exitplan VLAM: een subsidie van 0,3 miljoen euro aan de VLAM.

Wat het noodfonds betreft, zijn voor beide sectoren de aanvraagdossiers nog in behandeling. Tot 5 november 2020 werd nog geen enkele uitgave vastgelegd of vereffend. Het VLIF heeft ook nog geen enkele aanvraag voor de COVID-19-waarborg ontvangen. Het FIVA heeft 46 aanvragen ontvangen voor de stilligvergoeding voor de visserij. Op basis van een eerste screening verwacht het FIVA 0,1 miljoen euro te moeten uitkeren op eigen middelen en 0,4 miljoen euro via het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij.

Naar aanleiding van de tweede (gedeeltelijke) lockdown zijn er tot dusver geen bijkomende maatregelen getroffen binnen het beleidsdomein LV. Wel is in het ontwerp van de uitgavenbegroting 2021 5 miljoen euro vereffeningskrediet ingeschreven voor de uitbetaling van niet-afgehandelde dossiers in het kader van het noodfonds sierteelt en aardappelsector.

2.8 Mobiliteit en Openbare Werken

Binnen het beleidsdomein MOW werden slechts drie COVID-19-gerelateerde maatregelen genomen. De Vlaamse regionale luchthavens ontvingen een subsidie van (gezamenlijk) 1,4 miljoen euro ter ondersteuning van hun werking. Daarnaast werd een subsidie uitgewerkt om de autobus- en autocarsector te ondersteunen. Het gaat om een compensatie voor de omzetsdaling van maximaal 8,5 miljoen euro. Tot slot werd op de ministerraad van 13 november 2020 ook een subsidieregeling voor de sector van de deelmobiliteit uitgewerkt. Het voorziene budget van 0,5 miljoen euro zal via een oproep verdeeld worden.

De COVID-19-crisis en de eerste lockdown houden een dubbel risico in voor de lopende werven van investeringsprojecten en onderhoudswerken bij de diverse entiteiten van het beleidsdomein MOW. Enerzijds hebben een aantal werven tijdelijk stilgelegen of vertraging opgelopen. De vertraging zou volgens de administratie in 2020 echter weinig of geen onderbenutting van de kredieten inhouden. Anderzijds hebben aannemers extra veiligheidsmaatregelen moeten nemen of hun werven moeten reorganiseren, waarvoor ze de bijkomende kosten willen doorrekenen aan de opdrachtgevende overheden.

Elke administratie van het beleidsdomein MOW monitort de financiële impact van de COVID-19-crisis. Het draaiboek overheidsopdrachten van 15 oktober 2020 voorziet in de afhandeling van de claims binnen artikel 38/9 van het KB uitvoering overheidsopdrachten. Het beleidsdomein MOW heeft een regeling voor een vereenvoudigde bepaling van schadeloosstellingen wegens de verstoorde uitvoering van overheidsopdrachten door de COVID-19-crisis grondig voorbereid. In afwachting van het eventuele federale wetsvoorstel heeft het beleidsdomein MOW de uitbetaling van behoorlijk gerechtvaardigde en becijferde schadevergoedingen on hold geplaatst.

De Lijn heeft door de COVID-19-crisis exploitatieverlies geleden door enerzijds een terugval van de vervoersinkomsten en anderzijds extra kosten voor veiligheidsmaatregelen. Binnen de Vlaamse Regering is afgesproken dat De Lijn de COVID-19-gerelateerde kosten in kaart zal brengen, waarna de regeringscommissaris daarover een advies zal geven. Op basis van die analyse zal de exploitatievergoeding verhoogd worden. Op 18 september 2020 heeft de Vlaamse Regering 20,5 miljoen euro uit de coronaprovisie toegekend aan De Lijn. Dat bedrag komt overeen met de impact van het begin van de crisis tot en met juli 2020. Midden augustus 2020 heeft De Lijn een prognose opgesteld die de impact voor de rest van 2020 raamt op 34,8 miljoen euro. De totale impact voor 2020 zou dus neerkomen op 55,3 miljoen euro. Uit de maandelijkse herberekening van De Lijn blijkt echter dat de impact in augustus en september 2020 hoger lag dan geraamd in de prognose, wat doet vermoeden dat de impact over het hele boekjaar hoger zal zijn. De Lijn verwacht dat de Vlaamse Regering exploitatieverlies en meerkosten zal compenseren. De initiële begrotingsopmaak 2021 van De Lijn toont geen evoluties die een verdere impact van de COVID-19-crisis opvangen.

De DAB Loodswezen verwacht voor 2020 een bijkomend exploitatietekort van 7,2 tot 8 miljoen euro. Dat cijfer is niet opgenomen in de begroting van de DAB. Er werd ook geen aanvraag tot compensatie gedaan.

2.9 Kancelarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Aankopen medisch materiaal

De Vlaamse Regering heeft met de coronaprovisie voor 29 miljoen euro aan medisch materiaal (onder andere mondkmaskers) aangekocht. Die aankopen verliepen steeds via de aankoopcentrale bij Kancelarij en Bestuur.

Informatievoorziening

In het begin van de COVID-19-crisis trok de Vlaamse Regering 3,6 miljoen euro uit voor een mediacampagne rond de genomen maatregelen en de regels om besmetting zoveel mogelijk te voorkomen. In september 2020 trok ze nog 1,4 miljoen euro uit om de extra prestaties van het informatienummer 1700 voor informatievoorziening over de COVID-19-maatregelen te kunnen vergoeden. De contactnames kennen sinds de COVID-19-uitbraak een piek. Het contactcenter wordt via een raamovereenkomst uitgebaat door een privépartner en de kost van de dienstverlening wordt bepaald door het aantal contactnames. De meerkost voor de periode tot eind juli 2020 bedroeg 0,6 miljoen euro. Ook voor de rest van 2020 wordt een meerkost verwacht, die gedekt moet zijn door de kredietverhoging.

Tot slot is nog in 0,6 miljoen euro voorzien aan werkingskosten voor het maatschappelijk relancecomité.

Compensatie kinderopvang

Na de eerste lockdown werd, in het licht van de geleidelijk weer opstartende economie, aan de scholen gevraagd de opvang te doen voor kinderen van ouders die weer aan het werk moesten. De scholen moesten daarvoor in eerste instantie een beroep doen op het personeel en de infrastructuur van het brede onderwijsveld, maar konden in tweede instantie ook de hulp inroepen van de lokale overheid. Als het lokale bestuur, na inzet van de beschikbare middelen bij de lokale actoren (o.a. jeugdwerking en sportwerking), oordeelde dat er nood was aan extra opvangplaatsen, dan kon ze die zelf organiseren. De Vlaamse Regering stelt een projectsubsidie ter beschikking van de lokale besturen om de opvang te organiseren, met een geraamd budget van 43,5 miljoen euro. Eerder werden de lokale besturen al vergoed voor hun coördinerende rol in de opvang in de paasvakantie (0,8 miljoen euro via VVSG en Vlaamse Gemeenschapscommissie).

Ondersteuning lokale verenigingen

Met het decreet van 19 juni 2020 werd een noodfonds opgericht waarin 87,3 miljoen euro aan steun voor de lokale overheden werd opgenomen. Met die middelen moeten de lokale overheden de lokale sport-, jeugd- en cultuurverenigingen ondersteunen. De lokale overheden kunnen de voorziene middelen naar eigen goeddunken inzetten en hoeven daarover geen verantwoording af te leggen.

Subsidie lokale contactopsporing

Het besluit van de Vlaamse Regering van 13 november 2020 voorziet in een budget van 11,6 miljoen euro om de lokale overheden te ondersteunen in de COVID-19-preventie en in de contactopsporing. De subsidies bestaan uit een forfaitair deel (4,1 miljoen euro) en een variabele financiering (7,5 miljoen euro) voor gemeenten die zich ertoe engageren een stuk van het contactonderzoek over te nemen.

Digitale investeringen

De COVID-19-crisis betekende ook voor de Vlaamse overheid een versnelde kennismaking met veralgemeend telewerken, en dus was er nood aan versnelde digitalisering. De Vlaamse overheid stelde 2 miljoen euro in cofinanciering ter beschikking van lokale besturen die audits cyberveiligheid willen aanvragen bij Audit Vlaanderen. Daarnaast werd 1,7 miljoen euro geïnvesteerd in versnelde digitale dienstverlening bij het Agentschap Overheidspersoneel en 11,2 miljoen euro in de verbetering van de IT-infrastructuur van de Vlaamse overheid, hoofdzakelijk via de DAB ICT.

Consumptiebudget kwetsbare doelgroepen

Via de toekenning van een eenmalige projectsubsidie van 15 miljoen euro aan de lokale besturen komt de Vlaamse Regering tegemoet aan de vraag uit de resolutie van het Vlaams Parlement van 20 mei om eenmalig een consumptiebudget te voorzien voor bepaalde doelgroepen en zo de lokale economie te steunen. De lokale besturen moeten die subsidie investeren in een bestaand of nieuw lokaal waardebonnensysteem.

Toerisme

Op 10 juli 2020 keurde de Vlaamse Regering een besluit goed dat in 16,4 miljoen euro aan subsidies voorziet om de sociaal-toeristische sector, die met liquiditeitsproblemen kampte, te ondersteunen en zo het recht op vakantie ook voor de kwetsbare groepen te verzekeren. De middelen komen uit de coronaprovisie. Daarnaast werd in 12,1 miljoen euro aan steun voor de jeugdverblijven voorzien.

Corona-exitplan Flanders Investment and Trade

Het corona-exitplan van FIT werd op 5 juni voorgesteld en focust op 4 krachtlijnen:

- Prijsverlaging voor Vlaamse bedrijven die deelnemen aan groepsstanden van FIT op internationale beurzen en events en deelname aan twee grote internationale events in 2021;
- Vlaanderen proactief als een innovatieve kennisregio promoten in de vijftien topfocuslanden voor het aantrekken van investeringen;
- Coronapakket en starterspakket – subsidies;
- Culturele omkadering van economische missies.

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2020 werd het coronastarterspakket geconcretiseerd. Het betreft extra subsidies voor bijzondere exportsteun (500 dossiers) en voor 150 starterspakketten internationalisering. Daarvoor werd een budget van 3,55 miljoen euro uitgetrokken, waarbij voor 3 miljoen euro gerekend wordt op de coronaprovisie.

Naast de kostprijs van de genomen maatregelen, heeft de COVID-19-crisis nog wel meer invloed op de begroting van het beleidsdomein. Zo worden de eigen ontvangsten van de DAB Catering en Schoonmaak, die vooral bestaan uit de verkoop van voeding en drank aan de Vlaamse ambtenaren en de catering bij vergaderingen, negatief beïnvloed door het veralgemeende telewerk. Enerzijds komt die negatieve invloed niet tot uiting in de begrotingsdocumenten, die zowel bij de tweede aanpassing 2020 als bij de initiële begroting 2021 een stijging vooropstellen. Anderzijds is ook de COVID-19-impact op de uitgaven niet meegenomen in de begroting van de DAB.

Dezelfde vaststelling geldt voor de begroting van FIT, die de inkomsten uit deelnames aan beurzen en groepszakenreizen op hetzelfde niveau inschat als in 2019. Gelet op de onzekerheid over de duur van de wereldwijde epidemie, lijkt dat een overraming van de inkomsten.

2.10 Omgeving

Compensatie water- en energiefactuur

Een werknemer die door de COVID-19-crisis minimaal 1 dag tijdelijk werkloos is geweest in de periode van 20 maart tot en met 17 juli 2020, kan van de Vlaamse overheid een eenmalige vergoeding krijgen voor de betaling van de water- en energiefactuur. De eenmalige vergoeding is een vast bedrag van 202,68 euro. Dat bedrag is gebaseerd op een gemiddelde van de uitgaven voor 1 maand voor water en energie (elektriciteit, gas, stookolie of andere energiebronnen). Initieel was er een budget van 160 miljoen euro begroot voor de maatregel, maar in juni en september 2020 werd de raming telkens met 12 miljoen euro verhoogd tot 184 miljoen euro.

Bij een eerste herverdeling uit de coronaprovisie was 172 miljoen euro overgedragen; dat budget is nu zo goed als volledig benut. Daarom werd uit de coronaprovisie 12 miljoen euro extra toegevoegd aan deze maatregel. Er werd al 167,7 miljoen euro uitbetaald en er staat nog 3,9 miljoen euro geregistreerd als openstaande vastlegging. De aanvragen voor de tegemoetkoming moesten nochtans ten laatste op 17 september 2020 bij de uitbetalingsinstelling ter verwerking zijn ingediend. De RVA zou nog bezig zijn met de verwerking van de aanvragen en naar schatting 10% van de dossiers zou pas op een later

tijdstip verwerkt zijn. De Vlaamse administratie houdt daarom rekening met nog 60.000 dossiers die pas later zullen uitbetaald worden.

Bestrijding uithuiszettingen en herhuisvesting

In het woonbeleid is een tijdelijke subsidie van 2.500 euro ingesteld voor de herhuisvesting van de bewoners van onbewoonbaar of overbewoond verklaarde woningen. Voor die subsidie is in 2020 in een budget van 4 miljoen euro voorzien, in 2021 loopt dat op tot 8 miljoen euro. Daarnaast werd 6,2 miljoen euro toegekend aan de DAB Fonds ter bestrijding van de uithuiszettingen, aangezien het Fonds meer tegemoetkomingen in verband met de OCMW-woonbegeleiding moet doen. Er werd rekening gehouden met 6.000 bijkomende dossiers in 2020, met daarbovenop nog 3.000 extra dossiers in 2021. Voor de begroting 2021 wordt dan ook rekening gehouden met een meeruitgave van 2,5 miljoen euro.

Maatregelen huurmarkt

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 19 juni 2020 besliste de Vlaamse Regering om de kosten voor water en energie bij studentenhuurovereenkomsten kwijt te schelden voor de maanden april en mei (geen budgettaire impact) en dat gesubsidieerde sociale verhuurkantoren een subsidie kunnen ontvangen voor de aanwerving van een bijkomende halftijdse prospectiemedewerker. Het is de bedoeling het aantal inhuurnemingen te verhogen, aangezien ze door de COVID-19-crisis grotendeels stilgelegd hebben. Voor die subsidie is in een budget van 1,1 miljoen euro voorzien.

Bijzondere sociale leningen

Naar aanleiding van de veelvuldig ingeroepen tijdelijke werkloosheid door de COVID-19-maatregelen besliste de Vlaamse Regering om ontleners van een bijzondere sociale lening bij de VMSW en het VWF uitstel van betaling te verlenen zonder aanrekening van interesten in de periode van uitstel. Het uitstel was in eerste instantie mogelijk tot en met de vervaldag van september 2020, met een geraamde budgettaire impact van 9 miljoen euro. Gelet op de tweede besmettingsgolf, werd de maatregel in oktober 2020 verlengd; het betalingsuitstel is nu mogelijk tot eind december 2020. Voorlopig wordt daarbij rekening gehouden met een verlies aan rente dat oploopt tot 4,5 miljoen euro.